

Belangrijke Veranderingen met betrekking tot de Indeling van Gevaarlijke Stoffen & Mengsels

De CLP Verordening

Op 1 June 2015, treedt in de hele EU nieuwe regelgeving in werking die het indelen en etiketteren van chemicalien zal beïnvloeden. Deze veranderingen zullen voor de smeermiddel industrie en de gebruikers van smeermiddelen, significant zijn.

Het doel van deze regelgeving is gevaarlijke chemicalien te identificeren en de gebruikers te informeren over specifieke gevaren, door middel van standard symbolen en zinnen op de verpakings etiketten en door middel van Veiligheids Informatie Bladen (VIB). Het streven van de regelgeving is het waarborgen van een hoog beschermingsniveau van mens en milieu, en om wereldwijd de indeling & etikettering van chemicalien consistent, duidelijker en vergelijkbaarder te maken.

Het doel van dit document is om een samenvatting te geven van de veranderingen inclusief de achtergrond en de effecten van deze nieuwe regelgeving.

Achtergrond

Sinds 20 januari 2009 is de [Verordening \(EG\) No. 1272/2008](#) van kracht. Deze verordening staat beter bekend als de CLP verordening (Classification, Labelling and Packaging) en is gebaseerd op het Globally Harmonised System (GHS) van de Verenigde Naties.

Vanaf december 2010 zijn leveranciers van stoffen verplicht de nieuwe CLP regels van indeling en etikettering te gebruiken. Voor leveranciers van mengsels was het op vrijwillige basis toegestaan de CLP regels toe te passen. Veel leveranciers zijn hun mengsels volgens de bestaande [Gevaarlijke Preparaten Richtlijn](#) (1999/45/EC of DPD) blijven indelen. Echter, de CLP wordt per 1 juni 2015 ook verplicht voor leveranciers van mengsels.

Als gevolg van het inwerking treden van de nieuwe CLP regels voor mengsels, zullen mengsels zoals smeermiddelen, nu geëtiketteerd moeten worden als "Gevaarlijk", zelfs als de samenstelling onveranderd is. Dit heeft gevolgen voor de fysieke-, milieu- en gezondheidsgevaren, waarvan de laatstgenoemde misschien wel het meest kritisch is. Bovendien zal in sommige gevallen de nieuwe bewoording op het etiket ernstiger overkomen dan tot nu toe het geval was. Er is een algemeen zorg dat dit onnodig onrust veroorzaakt bij gebruikers van smeermiddelen omdat in praktische zin het *eigenlijke gevaar* van het smeermiddel niet veranderd is. Wanneer een herzien VIB of etiket wordt ontvangen van een leverancier, moet een herziene Risico Inventarisatie & Evaluatie worden uitgevoerd om

duidelijkheid te krijgen of er eventuele extra risico-beperkende maatregelen genomen moeten worden. Op de langere termijn zal een smeermiddel zonder gevaarsetiket zeldzaam worden.

Veranderingen

In het kort de belangrijkste veranderingen m.b.t. gezondheidsgevaaren.

De meest opvallende verandering zijn de **gevaarssymbolen** of **pictogrammen** in de CLP regelgeving. Deze pictogrammen zijn rood omlijnde vierkanten met een zwart symbool die op een punt staan. Behalve de veranderde vorm en kleur, in vergelijking met de bekende zwart oranje symbolen, zijn er ook twee nieuwe symbolen: het uitroepteken (!) die de 'X' vervangt voor bepaalde gevaren en het 'exploderende lichaam/borst'. Er zijn ook nieuwe risico omschrijvingen en adviezen om veilig met chemicaliën om te gaan. Deze gevaar (Hazard) "H" zinnen en voorzorg (Precautinary) "P" zinnen vervangen de oude bekende risico "R" en veiligheid "S" zinnen.

Behalve deze duidelijk zichtbare verandering in de etikettering van gevaarlijke mengsels, zijn er een aantal andere veranderingen in de nieuwe CLP regels in vergelijking met het oude EU etikettering system, die belangrijke gevolgen zullen hebben voor de indeling van de mengsels.

De **criteria** voor de gevaarsindeling van stoffen en mengsels zijn aanzienlijk veranderd voor een aantal eindpunten. Het resultaat zal zijn dat veel stoffen en mengsels, die eerder als ongevaarlijk ingedeeld werden, nu wel als gevaarlijk ingedeeld moeten worden volgens de nieuwe CLP criteria¹.

Aannemelijk is dat een smeermiddel die nu al ingedeeld was als "gevaarlijk" een nog zwaardere indeling en gevaarssymbool krijgt.

De belangrijkste veranderingen voor de smeermiddelen industrie zijn als volgt:

- 1) **Laag visceuze oliën (gevaar bij inademing)**: dit wordt gezien als de meest serieuze verandering, en wordt niet altijd even goed begrepen. Mengsels van koolwaterstoffen (inclusief de meeste smeermiddelen) met een viscositeit van kleiner of gelijk aan 20.5 mm²/s (bij 40°C) krijgen een nieuw gevaarsindeling volgens CLP:
 - Gevaarszin H304: "Kan dodelijk zijn als de stof bij inslikken in de luchtwegen terecht komt."
 - Signaal woord "Gevaar"
 - Risico Symbol GHS08 "gezondheidsgevaar", de z.g. 'exploderende lichaam/borst' pictogram.

¹ Bijvoorbeeld, de ondergrens voor indeling van een niet-getest mengsel als "irriterend voor de huid" was wanneer meer dan 20% van de ingrediënten irriterend voor de huid was, nu wordt dat 10%.

De bezorgdheid is dat deze indeling zal gaan gelden voor een groter aantal smeermiddelen vergeleken met de huidige situatie: gevaar bij inademing bij een viscositeit tot 7.5 mm²/s (40°C) (het 'X' symbool en de risico zin R65 "Schadelijk: kan longschade veroorzaken na verslikken"). Doordat de viscositeitsgrens veranderd is, zullen veel smeermiddelen her-ingedeeld worden als "Gevaarlijk", de gevaarszin H304 en het 'exploderende lichaam/borst' pictogram krijgen, zonder dat de samenstelling van het product veranderd is. Bovendien klinkt de text van gevaarszin H304 ernstiger als deze wordt vergeleken met de oude R-zin R65, omdat de woorden "Kan dodelijk zijn" ernstiger klinken dan "Schadelijk..". Het kan verwarrend zijn als gebruikers zien dat hetzelfde pictogram en signaal woord (Gevaar) worden gebruikt voor veel gevaarlijker chemische producten (b.v. carcinogene stoffen) en een zorgvuldige uitleg zal daardoor nodig zijn.

- 2) Andere **criteria** voor het bepalen van de indeling van een mengsel, b.v. een smeermiddel, zijn ook veranderd. Dit betekent dat sommige mengsels nu wel ingedeeld kunnen gaan worden als "Gevaarlijk", die tot nu toe onder de DPD niet ingedeeld waren.

Voorbeelden zijn huid en oog irritatie:

a) Huidletsel

Volgens de CLP, wordt gevaar voor de huid onderverdeeld in 2 categorieën –Corrosief voor de huid Cat.1 (A, B of C) en Irriterend voor de Huid Cat.2. De indelings drempel voor mengsels met één of meer Cat.2 stoffen (vergelijkbaar met R38 volgens de 'oude' DPD regels) is verlaagd van 20% naar 10%, met als gevolg dat ongeteste mengsels ook ingedeeld gaan worden als "Gevaarlijk" volgens de nieuwe CLP.

b) Oogletsel

Onder CLP, wordt gevaar voor de ogen ook onderverdeeld in 2 categorieën – onomkeerbare effecten voor de ogen (corrosief) Cat.1 en omkeerbare effecten voor de ogen (irriterend) Cat.2. De ondergrens voor etikettering van mengsels met één of meer Cat.2 stoffen (vergelijkbaar met R36 volgens de 'oude' DPD voorschriften) is verlaagd van 20% naar 10%, met als resultaat dat ongeteste mengsels ook ingedeeld gaan worden als "Gevaarlijk" volgens de nieuwe CLP. Bovendien, wordt de ondergrens voor Cat.1 (vergelijkbaar met R41 volgens de 'oude' DPD richtlijn) verlaagd van 10% naar 3%. Mengsels met meer dan 1% aan stoffen van Cat.1 worden nu ingedeeld als Gevaarlijk (dat was 5% volgens de 'oude' DPD richtlijn). Doordat de indelingsgrens voor mengsels significant lager is onder CLP dan bij DPD, zullen mengsels ingedeeld worden als Cat.1 Corrosief voor de de ogen en wordt het GHS08 "Corrosief" pictogram toegekend. In die situaties dat een product voor transport niet als gevaarlijk wordt ingedeeld, is dit potentieel een verwarrende situatie en kan het nodig zijn een zorgvuldige uitleg hierover te geven.

- 3) Sommige gevaars-identificatie omschrijvingen zijn ook gewijzigd. Bijvoorbeeld, de indeling "Schadelijk" wordt nu omschreven als "Giftig, categorie 4", etc. Voor een niet-technisch persoon zal de nieuwe CLP indeling ernstiger klinken dan in de oude DPD indeling, hoewel het inherente gevaar van het product en dus de risico's voor werknemers en klanten gelijk blijft.
- 4) Brandbaarheid: de limiet voor de indeling van een product als ontvlambaar verandert. In de CLP wetgeving is de ondergrens voor de indeling van een vloeistof als ontvlambaar verhoogd van 55°C naar 60°C. Hierdoor zullen sommige smeermiddelen nu worden ingedeeld als "Ontvlambaar".

Daarnaast wordt als gevolg van andere wetgeving, zoals de REACH-verordening, voor veel van de chemische stoffen die worden gebruikt in smeermiddelen voortdurend nieuwe gevaars-informatie gegenereerd. Hierdoor is het mogelijk dat nieuwe gevaars-eigenschappen bekend worden voor deze stoffen die nog niet eerder zijn beoordeeld door de smeermiddelen industrie of dat stoffen eerder werden beschouwd als veilig vanwege geringe blootstelling van de gebruikers (althans in een relevante dosering). Als na testen, vanwege een andere regelgeving, een nieuwe gevaarsindeling wordt toegewezen aan een stof, zal ook een nieuwe risico evaluatie moeten plaatsvinden door de smeermiddelen leverancier. Deze nieuwe informatie moet worden onderzocht op de risico's voor de volksgezondheid en het milieu, ongeacht of er sprake is van blootstelling aan mensen of het milieu.

Voorbeeld van een algemeen Metaal Bewerkings Product

Zonder dat de samenstelling verandert, wijzigt de indeling van het product van "geen label" naar "Corrosief voor ogen Cat.1; H318", en wordt het onderstaande pictogram GHS05 "Bijtend" toegewezen.

De rede voor deze verandering is dat de drempelwaarde voor indeling van mengsels voor "Ernstig oogletsel Cat.1" onder CLP is teruggebracht van 10% naar 3%. Ook wordt benadrukt

Union of the European Lubricants Industry
Union Européenne de l'Industrie des Lubrifiants

dat, hoewel het "Bijtend" pictogram is toegewezen voor CLP, dit niet automatisch betekent dat het smeermiddel wordt ingedeeld als "Bijtend" voor het vervoer. In het algemeen is gebleken dat deze schijnbare discrepantie aanzienlijke verwarring kan geven in de smeermiddelen industrie, vooral bij vervoerders.

Versie 23 maart 2015

Translation from English to Dutch kindly provided by the following UEIL Members:

Arno van Hoeven

Cimcool Industrial Products B.V. (European Headquarters)

Ton van der Kaaij

Quaker Chemical B.V.

UEIL asbl

Rue du Luxembourg 22-24 | B-1000 Brussels – Belgium | Tel. +32 2 761 66 85 | Fax. +32 2 213 13 63
info@ueil.org | www.ueil.org